

Střední Evropa

Jakub Rádl

26. ledna 2019

Obsah

1	Německo	2
2	Rakousko	3
3	Švýcarsko	4
4	Polsko	5
4.1	Přírodní podmínky	5
4.2	Historie, obyvatelstvo, administrativní členění	5
4.3	Ekonomika	6
5	Slovensko	7
5.1	Karpatský oblouk	7
5.2	Přírodní podmínky	7
5.3	Historie, sociální prostředí	8

1 Německo

2 Rakousko

3 Švýcarsko

4 Polsko

4.1 Přírodní podmínky

Otázčky

1. Vyhledej na mapě: Pomořanská, Mazurská jezerní plošina; Velkopolská, Slezská, Mazovská nížina; Lublinská, Malopolská vrchovina; pohraniční pohoří s Českem a Slovenskem; Bělověřský prales; řeky Visla, Odra, Varta; jezero Sinardwy

Povrch

- většina povrchu – **nížiny** a ledovcové **jezerní plošiny**
- v jižní části vrchoviny, na hranici s ČR a SR pohoří
- nížiny kolem Baltského moře (...)
- přechod kontinentálního klimatu od severu k jihu

Vodstvo

- většina řek je odvodňována do **Baltského moře**
- **Sinardwy** – největší jezero, v Mazurské plošině
- **Helská kosa** (kosa = pruh pevniny nanesený mořskými proudy)

Běloveský národní park

- na Hranici s Běloruskem
- populace **zubra evropského**, divokých koňů (tarpanů)
- nížinný typ pralesa s převahou listnatých dřevin (staleté duby)

Sloviňský národní park

- na pobřeží Baltu
- pohyblivé **písečné duny**
- jezera občas sycená mořskou vodou (při bouřích) → výskyt **halofytních** (slanomilných) druhů (los, bobr, tuleň, sviňucha)

4.2 Historie, obyvatelstvo, administrativní členění

Otázčky

1. Na mapách v atlase (*str. 52, 53*) a pomocí textu v učebnici (*str. 32*) vyhodnoť územní změny v Polsku

Historie

- polsko-litevské knížectví
- německá kolonizace severu a západu
- trojí dělení Polska
- změna hranic po 2. sv. válce
- Varšava po 2. sv. válce zničena (v nedávné době obnovena)
- vyvraždění důstojníků polské armády Sověty

Obyvatelstvo

- 38 milionů obyvatel
- husté osídlení jihu v pásu od Wroclavi po Katowice (výskyt surovin → průmysl)
- k hlavním centrům patří Vršava, Poznaň, Łódž, Vroclav, Katowice, Krakov, Gdaňsk, Štětín
- **rozdíly v životní úrovni** ve městech a na venkově
- rozdíly mezi vyspělostí západu a východu

Administrativní členění

- členěno na **vojvodství** (ekvivalent českých krajů)

Významná města

- **Gdaňsk** – přístav
- **Malbork** – křižácká pevnost
- **Krakov** – ve své době sídlem králů, hrad Wawel
- **Lešno** – shořely zde spisy J. A. Komenského
- **Toruň** – rodiště Mikoláše Koperníka (autor heliocentrického světového názoru)
- **Osvětim-Březinka** – koncentrační tábor
- **Wieliczka** – solné doly (těžba ukončena, ze soli vytesané sochy)
- **Zakopane** – lyžařské středisko

4.3 Ekonomika

- člen EU
- zásoby **surovin** na jihu (uhlí, síra, zinek, měď)
- průmysl soustředěný v oblasti **Horno a Dolnoslezské pánve**
- těžba a průmysl se projevuje na životním prostředí → **útlum a restrukturalizace** těžkého průmyslu

Zemědělství

- velká zemědělská produkce
- stále **vysoký podíl pracujících v zemědělství** (cca 12
- významná **produkce žita, lnu, brambor, cukrové řepy a masa**

Katovická aglomerace (konurbace)

- **největší aglomerace ve východní části střední Evropy**
- problémy s útlumem těžkého průmyslu
- města: Katowice, Sosnowiec, Gliwice, Chorzow
- největší síť tramvajové dopravy na světě (spojuje města)

5 Slovensko

5.1 Karpatský oblouk

- pásemné pohoří táhnoucí se cca **1500km**
- táhne se přes konec Rakouska, bok ČR, **Slovensko**, jih Polska, **Ukrajinu**, **Rumunsko**, sever Srbska
- v pleistocénu zalednění nejvyšších oblastí, dnes jen pozůstalé ledovcové útvary
- dělení
  - Západní (**Gerlachovský štít** – 2655, Slovensko)
  - Východní (**Pietrosul** – 2303, Rumunsko)
  - Jižní (**Moldoveanu** – 2543, Ukrajina)
- horninový poklad tvořen flyšovým pásmem (pískovce, břidlice), krystalickými horninami (žula), vápenci a vulkanickými horninami
  - vnější Karpaty – pískovce, břidlice
  - vnitřní Karpaty – pevné krystalické horniny
- rozsáhlé plochy lesních porostů, velká populace vlků a medvědů

5.2 Přírodní podmínky

- většinu území zabírají **Karpaty** (flyšové a centrální pásmo – vnější a vnitřní západní Karpaty)
- nejvyšší pohoří
  - **Tatry** (**Gerlachovský štít** – 2655)
  - **Nízké Tatry** (**Ďumbier** – 2043, Chopok)
- třetí nejzalesněnější stát Evropy
- soustava horských kotlin – Liptovská + Popradská (Podtatranská), Turčianská (mezi Malou a Velkou Fatrou), Horehronská
- množství národních parků (TANAP, NAPANT, Pieniny, Malá Fatra, Slovenský kras)
- výběžky Panonské pánve – Podunajská a Východoslovenská nížina
- řeky Dunaj, Váh, Nitra, Hron (všechny na jihozápadě vtékají do Dunaje)
  - **Dunaj**
    - velké říční přístavy v Bratislavě a Komárně
    - Malý Dunaj – rameno Dunaje odpojující se v Bratislavě a vracející se v Komárně
    - přehrada Gabčíkovo
  - **Váh**

Tatry

- nejvyšší pohoří Slovenska a Karpat
- rozdělení na **Západní** (Roháče), **Východní** (Vysoké a Belanské)
- jsou součástí TANAPu, který je v seznamu UNESCO
- nejznámější vrcholy: Gerlach, Kriváň, Vysoká, Lomnický štít, Rysy, Slavkovský štít
- pramen Bieleho Váhu
- od Nízkých Tater je pohoří odděleno Podtatranskou kotlinou s Liptovskou Mašou

Pieniny

- **národní park** na hranici Slovenska s Polskem
- pohoří tvořeno převážně jurskými a křídovými **vápenci**
- hluboké **údolí a soutěsky** vymodelované řekou **Dunajec**
- vrchol **Trzy Korony** s pěti skalními věžemi (až 100m)
- vodáctví na Dunajci
  - **pltě** – dřevěné rafty

Slovenský kras

- největší krasové území na Slovensku ($> 400 \text{ km}^2$), UNESCO
- rozkládá se na hranici s Maďarskem
- náhorní planiny, závrtky, propasti, jeskyně, ...
- jeskyně **Domica**
  - státní hranice
  - největší známý stalagmit na světě (25m)

5.3 Historie, sociální prostředí

Otázečky

1. Vyhledej v atlase: Košice, Žilina, Poprad, Banská Bystrica, Trenčín, Trnava, Nitra, Zvolen, Banská Štiavnica, Vlkolínec, Bardejov, Spišský hrad
2. Seznamte se s administrativním členěním Slovenska

Historie

- 900 let součástí uher
- 1918 – vznik Československa
- vyhlášení Slovenského štátu 1939-1945
- 1993 – Slovenská republika